

Opowieści napoleońskie

pogranicza polsko-saksońskiego

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Dział Historii Miasta Muzeum Ceramiki w Bolesławcu

PL

W budynku, w którym obecnie znajduje się Dział Historii Miasta bolesławieckiego muzeum, podczas działań związanych z kampanią napoleońską w 1813 r., zatrzymał się głównodowodzący wojsk rosyjskich Michaił I. Goleniszczew Kutuzow. Mimo prób leczenia, chory na tyfus feldmarszałek zmarł w jednym z pokoi na piętrze. Obecnie dwie sale muzeum poświęcone są czasom napoleońskim – odtworzony został pokój, gdzie przebywał Kutuzow, a zwiedzający mogą oglądać zbiory grafik, obrazów oraz militariów i elementów wyposażenia żołnierzy.

Abteilung für Stadtgeschichte des Museum Ceramiki in Bolesławiec

DE

In dem Gebäude, das heute die stadthistorische Abteilung des hiesigen Museums beherbergt, hielt sich während der Napoleonischen Kriege 1813 der Oberbefehlshaber der russischen Truppen, Michail I. Golenischtschew-Kutusow, auf. Trotz Rettungsversuchen verstarb der typhusranke Feldmarschall in einem Zimmer im Obergeschoss. Aktuell sind zwei der Ausstellungssäle den Napoleonischen Kriegen gewidmet. Kutusows Zimmer wurde wiederhergestellt; zu besichtigen sind Grafiken, Gemälde, Militaria und Teile der Soldatenausrüstung.

The City History department of the Muzeum Ceramiki in Bolesławiec

EN

The building that is now hosting the City History department of the museum in Bolesławiec, used to be a temporary quarters of Mikhail I. Golenishtshev Kutuzov, the chief commander of the Russian troops during the Napoleonic campaign in 1813. The marshal suffered from typhoid fever, and despite attempted treatment he eventually died in one of the upstairs rooms. At present, two rooms of the Museum are devoted to Napoleon's times – the room where marshal Kutuzov stayed has been reconstructed, and visitors can see the collections of prints, paintings, arms and other military equipment.

Gmina Miejska
Bolesławiec

Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund

Projekt „Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg Polska - Saksonia 2014-2022.

Das Projekt „Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion” wird durch den Europäischen Fonds für Regionalentwicklung und den Staatshaushalt im Rahmen des Kleinprojektfonds Interreg Polen-Sachsen 2014-2022 kofinanziert.

Project „Napoleonic tales from the Polish-Saxon border” is co-financed by the European Regional Development Fund and the State Budget under the Small Projects Fund Interreg Poland - Saxony for the years 2014-2022.

Opowieści napoleońskie 2

pogranicza polsko-saksońskiego

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Napoleon w Bolesławcu

PL

Napoleon Bonaparte przebywał w Bolesławcu pięciokrotnie. Po raz pierwszy przejeżdżał przez Bolesławiec wracając z Tylży, kilka dni po zawarciu pokoju z Rosją i Prusami. Cesarz przybył 16 lipca 1807 r., około godz. 22.00. Kolejny raz gościł w Bolesławcu, wyruszając na wojnę z Rosją, 29 maja 1812 r. Wjeżdżającego Napoleona powitały w mieście władze rejencji legnickiej i powiatu lwówecko-bolesławieckiego. Z ponowną wizytą Bonaparte przybył 13 grudnia 1812 r., podczas odwrotu wojsk francuskich z Rosji. Kolejne wizyty w mieście miały miejsce podczas kampanii wiosennej 1813 r. Cesarz wraz z oddziałami wkroczył do Bolesławca 25 maja i zatrzymał się tu do rana 27 maja, następnie wyruszył w kierunku Chojnowa. Ostatni raz Bonaparte był w mieście 7 czerwca 1813 r. Wracał wówczas do Drezna, już po podpisaniu zawieszenia broni w Pielaszkowicach.

Napoleon in Bunzlau

DE

Napoleon Bonaparte weilte fünf Mal in Bunzlau; erstmals auf der Rückreise aus Tilsit, am 16. Juli 1807 gegen 22.00 Uhr, einige Tage nach der Unterzeichnung der Friedensverträge mit Russland und Preußen. Sein zweiter Aufenthalt in Bunzlau fiel auf den 29. Mai 1812, als der Kaiser unterwegs nach Russland war. Bei seinem Eintreffen wurde er von Vertretern der Regierungsbezirke Liegnitz und Löwenberg-Bunzlau begrüßt. Der nächste Besuch fiel auf den 13. Dezember 1812, während des Rückzugs der französischen Armee aus Russland. Weitere Besuche in der Stadt fanden während der Frühlingskampagne 1813 statt. Der Kaiser und seine Truppen blieben vom Morgen des 25. bis zum Morgen des 27. Mai hier, anschließend reiste er in Richtung Haynau weiter. Zum letzten Mal hielt Napoleon am 7. Juni 1813 in Bunzlau, auf dem Weg nach Dresden nach der Unterzeichnung des Waffenstillstands in Pläswitz.

Napoleon in Bolesławiec

EN

Napoleon Bonaparte visited Bolesławiec on five occasions. The first time was when he passed the city while on return from Tilsit, several days after signing the peace accord with Russia and Prussia. The Emperor arrived on 16th July, 1807, around 10 p.m. His second visit took place when departing to start the war with Russia, on 29th May, 1812. Entering the city, Napoleon was greeted by the leaders of the Legnitz Regency and of the Lwówek-Bolesławiec district. The next time was when Bonaparte arrived on 13th December 1812, during the French troops' retreat from Russia. Subsequent visits in the town happened during the spring campaign of 1813. The Emperor came to Bolesławiec leading his divisions on May 25th and stayed till the 27th., before departing towards Chojnów (Haynau). Napoleon's final stay came on 7th June, 1813. He was on his way back to Dresden, after signing the ceasefire in Pielaszkowice.

Gmina Miejska
Bolesławiec

Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund

Projekt „Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg Polska - Saksonia 2014-2022.

Das Projekt „Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland” wird durch den Europäischen Fonds für Regionalentwicklung und den Staatshaushalt im Rahmen des Kleinprojektfonds Interreg Polen-Sachsen 2014-2022 kofinanziert.

Project „Napoleonic tales from the Polish-Saxon border” is co-financed by the European Regional Development Fund and the State Budget under the Small Projects Fund Interreg Poland - Saxony for the years 2014-2022.

Opowieści napoleońskie 3

pogranicza polsko-saksońskiego

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Bolesławiec twierdzą napoleońską – działalność marszałka Augusta Marmonta

Według strategii przyjętej przez Napoleona w kampanii 1813 r. region bolesławiecki miał być areną decydującego starcia ze sprzymierzonymi siłami przeciwnika. Samo miasto cesarz rozkazał przekształcić w twierdzę, umożliwiającą minimum dwutygodniowy opór i wiązanie sił wroga. Cesarz wyznaczył do tego zadania marszałka Augusta Marmonta, dowódcę VI. Korpusu Wielkiej Armii stacjonującego w okolicy od czerwca 1813 r. Intensywne prace fortyfikacyjno-budowlane trwały od 22 lipca do 16 sierpnia. Przebudowano gruntownie system umocnień miejskich, zorganizowano magazyny, składy i szpital. Wbrew planom Napoleona potencjał fortyfikacji Bolesławca nie został jednak nigdy wykorzystany.

PL

Bunzlau als Festung Napoleons – Umbau unter Marschall August Marmont

Die Strategie der Kampagne von 1813 sah die Region um Bunzlau als Austragungsort der wichtigsten Schlacht gegen die alliierten Kräfte vor. Die Stadt selbst ließ der Kaiser in eine Festung umbauen, die einer mindestens zweiwöchigen Belagerung standhalten und die Kräfte des Gegners binden sollte. Mit dieser Aufgabe wurde Marschall August Marmont betraut, der Befehlshaber des VI Korps der Grande Armée, die seit Juni 1813 in der Gegend lag. Intensive Umbau- und Befestigungsarbeiten fanden vom 22. Juli bis 16. August statt. Die Befestigungsanlagen wurden grundlegend umgebaut, es entstanden Magazine, Lager und ein Spital. Napoleons Plänen zum Trotz wurde das Potential der Befestigung nie ausgeschöpft.

DE

Bolesławiec as a Napoleonic fortress – the activity of marshal August Marmont

According to the strategy adopted by Napoleon in his 1813 campaign, the Bolesławiec region was planned to be the stage of the decisive battle against the enemy's allied forces. The Emperor ordered to transform the city itself into a fortress, to enable the minimum of two weeks' resistance while binding the enemy's forces. The Emperor entrusted this task to marshal August Marmont, the commander of the Grand Army's VI. Corps, stationed in the area since June 1813. Intensive fortification building works lasted from 22nd July until 16th August. The system of urban defensive reinforcements was thoroughly rebuilt, with newly organised storages, warehouses and the hospital. Contrary to Napoleon's plans, however, the potential of fortified defences in Bolesławiec was never really employed in practice.

EN

Gmina Miejska
Bolesławiec

Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund

Projekt „Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg Polska - Saksonia 2014-2022.

Das Projekt „Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion” wird durch den Europäischen Fonds für Regionalentwicklung und den Staatshaushalt im Rahmen des Kleinstprojektfonds Interreg Polen-Sachsen 2014-2022 kofinanziert.

Project „Napoleonic tales from the Polish-Saxon border” is co-financed by the European Regional Development Fund and the State Budget under the Small Projects Fund Interreg Poland - Saxony for the years 2014-2022.

Opowieści napoleońskie 4

pogranicza polsko-saksońskiego

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Śmierć marszałka Michaila I. Goleniszczewa Kutuzowa

PL

Marszałek Kutuzow, książę smoleński, głównodowodzący wojskami rosyjskimi w kampaniach przeciwko Napoleonowi przybył do Bolesławca 18 kwietnia 1813 r. wraz z całym sztabem i dworem cara Aleksandra I. Już wtedy był ciężko chory na tyfus. Następnego dnia po południu udał się w dalszą drogę na zachód, lecz po kilku kilometrach, ze względu na stan zdrowia, zmuszony był powrócić do miasta. Ulokowany został w klasycystycznej kamienicy handlarza solą majora Fryderyka von Mark przy obecnej ul. Kutuzowa 14. Jego stan pogarszał się mimo opieki czterech uznanych lekarzy. Książę Kutuzow zmarł 28 kwietnia o godz. 21:35. Jego zabalsamowane ciało na początku maja uroczystie przewieziono w cynowej trumnie do Petersburga.

Der Tod von Marschall Michail I. Golenischtschew-Kutusow

DE

Marschall Kutusow, Fürst von Smolensk, Oberbefehlshaber der russischen Armee in den Kriegen gegen Napoleon, kam nach Bunzlau am 18. April 1813, zusammen mit dem gesamten Stab und dem Hof von Zar Alexander I. Bereits damals litt er schwer an Typhus. Am folgenden Nachmittag brach er in Richtung Westen auf, nach wenigen Kilometern jedoch zwang ihn sein Gesundheitszustand zur Rückkehr in die Stadt. Er wurde in dem klassizistischen Stadthaus des Salzhändlers Major Friedrich von Mark an der heutigen Kutusow-Straße 14 untergebracht. Sein Zustand verschlechterte sich trotz der Behandlung durch vier anerkannte Ärzte. Kutusow starb am 28. April um 21:35 Uhr. Sein einbalsamierter Leichnam wurde Anfang Mai in einem Zinnsarg feierlich nach St. Petersburg überführt.

The death of marshal Mikhail I. Golenishtshev Kutuzov

EN

Marshal Kutuzov, the Prince of Smolensk, was the chief commander of the Russian forces in their campaigns against Napoleon. He arrived to Bolesławiec on 18th April, 1813, along with the whole military headquarters and with Tsar Alexander I's court. He was already seriously ill with typhoid fever. The following afternoon he set off to travel further west, but had to return to the city after several kilometres, due to poor health. He was then located in a temporary quarters, hosted in the classicist tenement house of a local salt trader, major Friedrich von Mark (present address: 14 Kutuzowa street). Despite being cared for by four well-respected physicians, his health gradually deteriorated. Prince Kutuzov died on 28th April, at 9:35 p.m. In early May, his embalmed body was ceremoniously transported to Petersburg in a tin coffin.

Gmina Miejska
 Bolesławiec

Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund

Projekt „Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg Polska - Saksonia 2014-2022.
 Das Projekt „Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion” wird durch den Europäischen Fonds für Regionalentwicklung und den Staatshaushalt im Rahmen des Kleinprojektfonds Interreg Polen-Sachsen 2014-2022 kofinanziert.
 Project „Napoleonic tales from the Polish-Saxon border” is co-financed by the European Regional Development Fund and the State Budget under the Small Projects Fund Interreg Poland - Saxony for the years 2014-2022.

Opowieści napoleońskie 5

pogranicza polsko-saksońskiego

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Pomnik nagrobny marszałka Michała I. Goleniszczewa Kutuzowa

8 maja 1813 r. w ówczesnym Tillendorfie (wieś Tylinów, dziś Bolesławice), w miejscu, z którego chory marszałek Kutuzow musiał zawrócić do Bolesławca, ustawiono monument, który został wkrótce zniszczony przez Francuzów. Drugi pomnik przetrwał do dnia dzisiejszego. Monument ufundowany przez córkę M. Kutuzowa i generała rosyjskiego Fabiana Osten-Sackena, został wykonany przez mistrza kamieniarskiego z Bolesławca – Böhma młodszego. Odsłonięcia dokonano 27 sierpnia 1814 r. Ustawiony na czterobocznym cokole pomnik ma formę złamanej kolumny, zwieńczonej wieńcem z liści dębowych.

PL

Grabdenkmal für Marschall Michail I. Golenischtschew-Kutusow

Am 8. Mai 1813 wurde in Tillendorf bei Bunzlau an der Stelle, von der aus der kranke Marschall Kutusow nach Bunzlau zurückkehren musste, ein Denkmal aufgestellt. Die Franzosen zerstörten es jedoch bald. Ein zweites Denkmal überdauerte bis zum heutigen Tag. Es wurde von Kutusows Tochter und dem russischen General von der Osten-Sacken gestiftet, und von dem Bunzlauer Steinmetzmeister Böhme dem Jüngeren ausgeführt. Am 27. August 1814 wurde es feierlich enthüllt. Das auf einem viereckigen Sockel stehende Denkmal hat die Form einer gebrochenen, mit einem Kranz aus Eichenblättern bekrönten Säule.

DE

The tombstone monument of marshal Mikhail I. Golenishtshev Kutuzov

On 8th May, 1813, in the village then called Tillendorf (Tylinów, today: Bolesławice), a statue was erected on the spot from where the suffering marshal Kutuzov had to return to Bolesławiec. The monument was soon destroyed by the French. Another memorial, however, survived until today. The monument funded by Kutuzov's daughter and by a Russian general Fabian Osten-Sacken, was made by a master stonemason from Bolesławiec – Böhme the younger. The unveiling took place on 27th August, 1814. Placed on a four-sided plinth, it has a form of a broken pillar, crowned with a wreath of oak leaves.

EN

Gmina Miejska
Bolesławiec

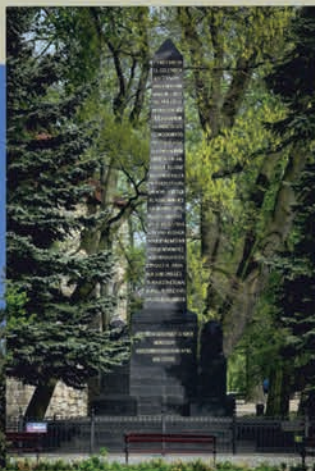
Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund

Projekt „Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg Polska - Saksonia 2014-2022.
 Das Projekt „Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion” wird durch den Europäischen Fonds für Regionalentwicklung und den Staatshaushalt im Rahmen des Kleinstprojektfonds Interreg Polen-Sachsen 2014-2022 kofinanziert.
 Project „Napoleonic tales from the Polish-Saxon border” is co-financed by the European Regional Development Fund and the State Budget under the Small Projects Fund Interreg Poland - Saxony for the years 2014-2022.

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Drugi pomnik feldmarszałka Michała I. Goleniszczewa Kutuzowa

W 1819 r. król pruski Fryderyk Wilhelm III zlecił ufundowanie monumentu upamiętniającego postać marszałka Kutuzowa. Projekt pomnika został wykonany przez królewskich artystów Karla Friedricha Schinkla i Johanna Gottfrieda Schadowa, wybitnych twórców epoki klasycyzmu. Dzieło, odlane w żeliwie, posiada formę obelisku, u którego podnóża umieszczono dwie pary lwów, pierwotnie zwróconych w kierunku wschodnim i zachodnim. Na bokach monumentu umieszczono tekst w językach niemieckim i rosyjskim, opisujący zasługi zmarłego. Pomnik pierwotnie usytuowany był w rynku, skąd w 1893 r. przeniesiono go na promenadę przy obecnej ul. B. Kubika.

PL

Zweites Denkmal für Marschall Michail I. Golenischtschew-Kutusow

1819 stiftete der preußische König Friedrich Wilhelm III. ein Monument zu Ehren von Marschall Kutusow. Der Entwurf stammte von den herausragendsten deutschen Künstlern des Klassizismus: Karl Friedrich Schinkel und Johann Gottfried Schadow. Das in Bronze gegossene Denkmal hat die Form eines Obeliskens, an dessen Fuß zwei Löwenpaare platziert wurden, ursprünglich in Richtung Osten und Westen schauend. Inschriften in deutscher und russischer Sprache auf den Seitenwänden rühmen die Verdienste des Verstorbenen. Das Denkmal war ursprünglich auf dem Ring aufgestellt, von dort wurde es 1893 auf die Promenade an der heutigen Kubika-Straße verlegt.

DE

The second memorial of marshal Mikhail I. Golenishtshev Kutuzov

In 1819 the Prussian king Friederich Wilhelm III ordered erection of a monument to commemorate the late marshal Kutuzov. The memorial's design was prepared by the court artists, Karl Friedrich Schinkel and Johann Gottfried Schadow, both outstanding representatives of the classicist school. The cast-iron statue has the form of an obelisk, guarded by two pairs of lions (originally facing east and west). Inscriptions on the sides of the monument described the marshal's merits in German and Russian. While the memorial's original site was in the market square, it was later (1893) transferred to the promenade in what today is called Kubika street.

EN

Gmina Miejska
Bolesławiec

Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund

Projekt „Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg Polska - Saksonia 2014-2022.

Das Projekt „Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion” wird durch den Europäischen Fonds für Regionalentwicklung und den Staatshaushalt im Rahmen des Kleinprojektfonds Interreg Polen-Sachsen 2014-2022 kofinanziert.

Project „Napoleonic tales from the Polish-Saxon border” is co-financed by the European Regional Development Fund and the State Budget under the Small Projects Fund Interreg Poland - Saxony for the years 2014-2022.

Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Drüßel bey Bunzlau

Bolesławiec w ogniu ofensywy – walki o folwark „Próg”

PL

Sierpień 1813 r. był czasem intensywnych walk w zachodniej części Dolnego Śląska, w tym także w rejonie Bolesławca, który był terenem działań oddziałów francuskich pod wodzą marszałka Michela Ney. 21 sierpnia Francuzi, otrzymali rozkaz natarcia z Brzeżnika i Nowej w kierunku Bolesławca na rosyjskie oddziały generała Fabiana von Sackena. Po przekroczeniu Bobru wojska napoleońskie wdarły się do miasta. Ostrzał artyleryjski z obu stron spowodował liczne szkody i pożary. Po kilku godzinach Rosjanie zostali wyparci z Bolesławca i zepchnięci w kierunku Kruszyna, a następnie Tomaszowa i Raciborowic. Do najbardziej zaciętych walk doszło przy folwarku „Próg” położonym pomiędzy Bolesławcem i Godnowem (obecnie część Kruszyna). Szaleńczy atak Francuzów spowodował paniczną ucieczkę wroga i przesądził o losach starcia.

Bunzlau im Feuer des Angriffs – die Kämpfe um das Vorwerk Drüßel

DE

Im August 1813 fanden intensive Kampfhandlungen im Westen Niederschlesiens statt, darunter in der Bunzlauer Region, wo die französischen Truppen unter dem Befehl von Marschall Ney kämpften. Am 21. August erhielten die Franzosen den Befehl, von Birkenbrück und Neuen in Richtung Bunzlau vorzustoßen und die Einheiten des Generals von der Osten-Sacken anzugreifen. Nach dem Überschreiten des Bobers fielen die Franzosen in der Stadt ein. Gegenseitiger Artilleriebeschuss verursachte zahlreiche Schäden und Brände. Nach einigen Stunden wurden die Russen aus Bunzlau Richtung Groß Krauschen und weiter bis Thomaswaldau und Groß Hartmannsdorf abgedrängt. Die schwersten Kämpfe tobten um das Vorwerk Drüßel zwischen Bunzlau und Gnadenberg. Der ungestüme Angriff der Franzosen ließ die Russen in panikartigen Rückzug verfallen und besiegelte den Ausgang des Gefechts.

Bolesławiec in the offensive fire – battles of the “Threshold” grange

EN

The August of 1813 was the period of intensive military activity in the western part of Lower Silesia, including the region of Bolesławiec, where French troops operated under marshal Michel Ney. On 21st August, the French received the order to attack from Brzeżnik and Nowa towards Bolesławiec, against the Russian divisions of general Fabian von Sacken. After the crossing of Bóbr river, Napoleon's soldiers broke into the city. The artillery fire from both sides caused numerous fires and other damage. After several hours, the Russians were pushed away from Bolesławiec and displaced towards Kruszyn, and further towards Tomaszów and Raciborowice. The heaviest battles took place near the “Threshold” („Próg”) grange, between Bolesławiec and Godnów (today part of the Kruszyn village). The impetuous assault by the French caused their enemy's to retreat in panic and determined the eventual outcome.

Gmina Miejska
Bolesławiec

Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund

Projekt „Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg Polska - Saksonia 2014-2022.
Das Projekt „Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion” wird durch den Europäischen Fonds für Regionalentwicklung und den Staatshaushalt im Rahmen des Kleinprojektfonds Interreg Polen-Sachsen 2014-2022 kofinanziert.
Project „Napoleonic tales from the Polish-Saxon border” is co-financed by the European Regional Development Fund and the State Budget under the Small Projects Fund Interreg Poland - Saxony for the years 2014-2022.

Opowieści napoleońskie & pogranicza polsko-saksońskiego

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Pomnik huzara Nataloszki i monument „Biała Dama”

PL

Bitwa między Bolesławcem a Godnowem zakończyła się zwycięstwem Francuzów, którzy odnotowali w swych szeregach około 60 zabitych i 350 rannych. O wiele większe były straty wśród Rosjan. Ponad 400 żołnierzy rosyjskich trafiło do niewoli, a około 800 zginęło lub odniosło rany. W Godnowie (obecnie część Kruszyna) znajdowały się pomniki upamiętniające ich śmierć. Przy drodze ze Zgorzelca do Wrocławia zachował się obelisk huzara Nataloszki z 2 Dywizji Huzarów, który zasłonił przed francuską kulą swego pułkownika Krzysztofa von Reutern. Pomnik ufundowany został, jako wyraz wdzięczności, przez ocalałego oficera. Z kolei przy polnej drodze do Świeborowic stał monument, zwany „Białą Damą”. Ustawiony został w 1815 r. przez mieszkańców Godnowa nieopodal grobu rosyjskich żołnierzy poległych podczas bitwy.

Denkmal für den Husaren Nataloszka und das Monument „Weiße Dame“

DE

Die Schlacht zwischen Bunzlau und Gnadenberg endete mit dem Sieg der Franzosen, die ca. 60 Tote und 350 Verletzte beklagten. Auf der russischen Seite waren die Verluste viel höher. Über 400 russische Soldaten wurden gefangen genommen, 800 fielen oder wurden verletzt. In Gnadenberg befanden sich früher Denkmäler zur Erinnerung an ihren Tod. An der Straße von Görlitz nach Breslau hat sich ein Denkmal für den Husaren Nataloszka aus der 2. Husarendivision erhalten, der mit seinem Körper eine auf den Oberst von Reutern abgefeuerte Kugel abfing. Das Denkmal wurde von dem Geretteten aus Dank gestiftet. Am Feldweg nach Schwiebendorf stand ein Denkmal, von den Einheimischen „Weiße Dame“ genannt. Die Anwohner von Gnadenberg haben es unweit der Stelle errichtet, wo in der Schlacht gefallene russische Soldaten beerdigt wurden.

The monument of hussar Nataloszka and the “White Maiden”

EN

The battle that took place between Bolesławiec and Godnów was won by the French, who suffered the loss of approximately 60 killed and 350 wounded. The toll among the Russian troops was much higher: more than 400 Russian soldiers were captured and about 800 were killed or wounded. Their memorials could for some time be found in Godnów (which is part of Kruszyn today). The obelisk of hussar Nataloszka of the 2nd Hussars Division at the side of the road from Zgorzelec to Wrocław. Nataloszka gained fame due to shielding his commander, colonel Krzysztof von Reutern, against a French bullet. The monument was funded by the officer, as his expression of gratitude. Another monument, known as the “White Maiden” (Biała Dama) was situated by a dirt road leading to Świeborowice. It was erected in 1815 by the residents of Godnów, near the tomb of the Russian soldiers killed in the battle.

Gmina Miejska
Bolesławiec

Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund

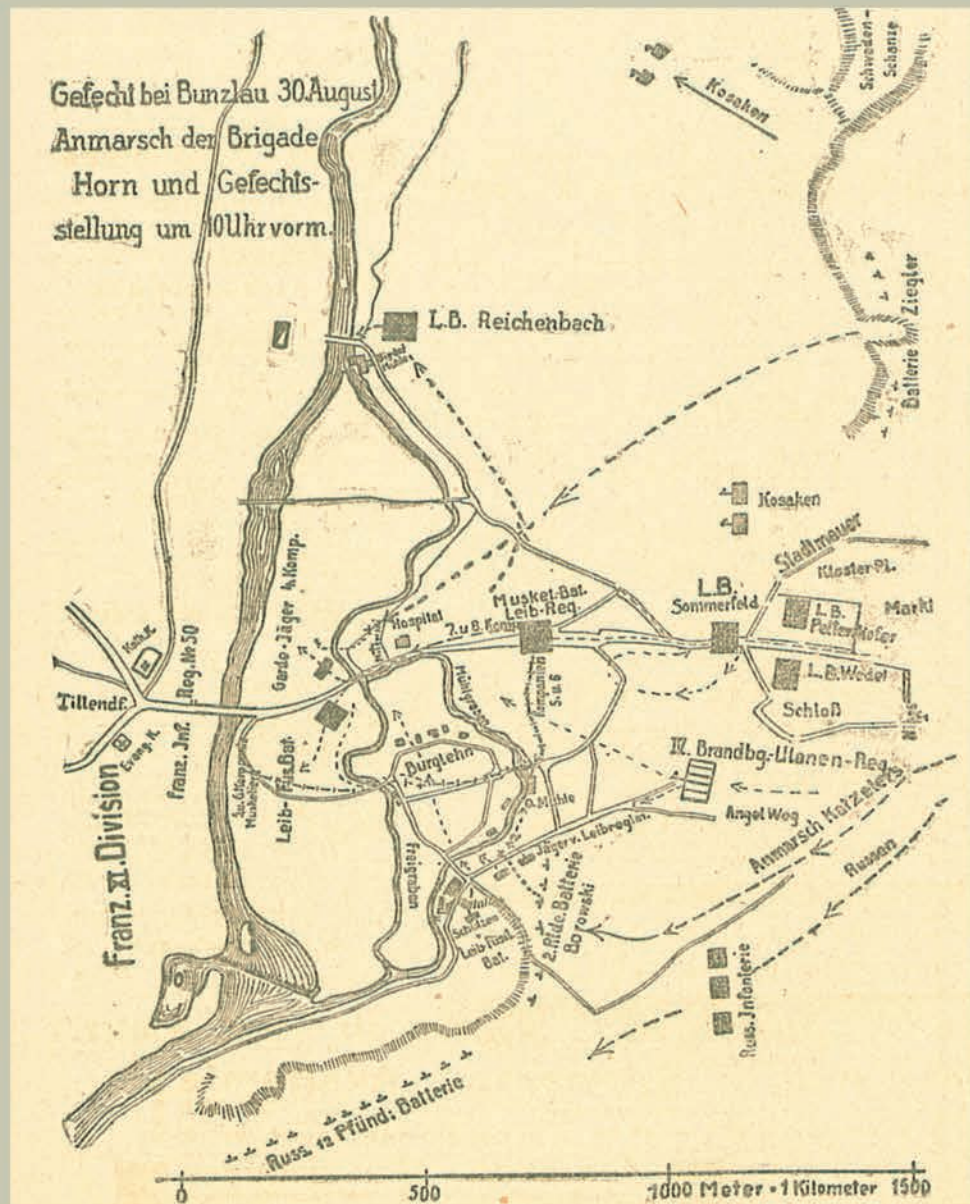
Projekt „Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg Polska - Saksonia 2014-2022.

Das Projekt „Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion” wird durch den Europäischen Fonds für Regionalentwicklung und den Staatshaushalt im Rahmen des Kleinprojektfonds Interreg Polen-Sachsen 2014-2022 kofinanziert.

Project „Napoleonic tales from the Polish-Saxon border” is co-financed by the European Regional Development Fund and the State Budget under the Small Projects Fund Interreg Poland - Saxony for the years 2014-2022.

Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion
Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

Bitwa o bolesławiecki most

Porażka nad Kaczawą rozstrzygnęła losy kampanii 1813 r. na Dolnym Śląsku. Pokonana armia francuska wycofała się na zachód. 30 sierpnia Francuzi opuścili Bolesławiec, wysadzając umocnienia. Rozpoczęła się całodzienna przeprawa przez mosty na Bobrze, osłaniana przez oddziały generała Jacquesa de Lauriston. Siły rosyjsko-pruskie atakowały raz po raz, spychając Francuzów w stronę rzeki. Obie strony prowadziły silny ostrzał artyleryjski, powiększający straty wśród żołnierzy. Mimo ogromnej presji przeciwnika wojskom napoleońskim udało się utrzymać pozycje do chwili zakończenia przeprawy. Po przejściu oddziałów na drugi brzeg most spalono, co powstrzymało dalszy pościg.

Die Schlacht um die Bunzlauer Brücke

Die Niederlage an der Katzbach besiegelte den Ausgang der Kampagne von 1813. Die besiegte französische Armee zog sich Richtung Westen zurück. Am 30. August verließen die Franzosen Bunzlau und sprengten dabei die Befestigungsanlagen. Die Übersetzung der Armee über die Boberbrücken, unter dem Feuerschutz von General Lauriston, dauerte einen ganzen Tag. Die russisch-preußischen Kräfte griffen immer wieder an und drängten die Franzosen in Richtung Fluss. Gegenseitiger Artilleriebeschuss vergrößerte die Verluste. Trotz des starken Drucks des Gegners konnten die Franzosen ihre Stellungen bis zur Beendigung der Überquerung halten. Danach wurde die Brücke verbrannt, was ein Nachrücken des Gegners verzögerte.

The battle of the Boleslawiec bridge

The fate of the 1813 campaign in Lower Silesia was determined by the French troops' defeat at Kaczawa. The French army retreated to the west, and in the process, the divisions withdrew from Bolesławiec on August 30th, blowing up the fortifications. They embarked on a day-long crossing of the Bóbr bridges, protected by the divisions under general Jacques de Lauriston. The Russian and Prussian launched repeated assaults, pushing the French towards the river. Both sides held intensive artillery fire, resulting in the growing human losses. Despite the huge enemy pressure, Napoleon's army managed to hold on to their positions until the end of the crossing. Once the divisions reached the western bank, the bridge was burnt, which stopped the further chase.

Opowieści napoleońskie *18* Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion pogranicza polsko-saksońskiego *19* Napoleonic Stories of the Polish-Saxon borderland

**Obraz „Bolesławieckie dzieci”
autorstwa Carla Marra**

Na obrazie przedstawiono wydarzenie z czasów kampanii 1813 r. Pod koniec maja do Bolesławca przybyły wojska rosyjskie wycofujące się po bitwie pod Bautzen (20/21 maja 1813 r.). Rosjanie prowadząc na wschód pojmanych jeńców z armii Napoleona zatrzymali się na odpoczynek u bram miasta przy Stawie Szubienicznym. Mieszkańcy obserwowali to niecodzienne widowisko. Powszechna nienawiść do wojsk napoleońskich na widok wynędzniałych i zmaltretowanych więźniów obróciła się w litość i wielu mieszkańców chciało podać im picie i jedzenie, na co nie zgodzili się pilnujący jeńców Kozacy. Ktoś wtedy zasugerował, że Rosjanie kochają dzieci i nie potrafią im niczego odmówić. Bolesławianie wręczyli więc dzieciom prowiant i napoje, a te zaniósł je jeńcom. Ta historia została uwieczniona przez monachijskiego malarza C. Marra w latach 80. XIX w.

PL

Das Gemälde „Bunzlauer Kinder“ von Carl Marr

Auf dem Gemälde wurden Ereignisse der Kampagne von 1813 dargestellt. Gegen Ende Mai kamen in Bunzlau russische Truppen an, die sich im Rückzug nach der Schlacht von Bautzen (20./21. Mai) befanden. Die Russen führten Gefangene aus der Armee Napoleons mit sich. Sie machten Halt vor den Stadttoren am Galgenteich und wurden dabei von den neugierigen Stadtbewohnern beobachtet. Angesichts der ausgemergelten und misshandelten Gefangenen wandelte sich der allgemeine Hass gegen die Napoleonischen Truppen in Mitleid um. Viele Bewohner wollten mit Getränken und Essen aushelfen, die wachenden Kosaken lehnten dies jedoch ab. Jemand kam auf die Idee, dass die Russen Kinder lieben und ihnen nichts abschlagen können. Die Bunzlauer schickten nun Kinder zu den Kriegsgefangenen. Diese Geschichte wurde von dem Münchner Maler Carl Marr in den 1880er Jahren verewigt.

DE

“The children of Bolesławiec” – the painting by Carl Marr

The painting depicts an event from the campaign of 1813. At the end of May, Russian troops came to Bolesławiec on their retreat after the Battle of Bautzen (20/21 May, 1813). The Russians, leading the captured POW's from Napoleon's troops eastwards, stopped for a break at the city gates, near the Gallows Pond (Staw Szubieniczny). While the city's residents were witnessing that particular event, the common hatred towards Napoleon's forces turned into pity, at the sight of emaciated and exhausted captives. Many locals wanted to pass them food and drink, which was prohibited by the Cossacks who watched over the prisoners. It was then that somebody suggested that Russians are really sensitive towards children and would not harm them. The people of Bolesławiec gave the food and drink to their kids and the latter provided them to the war prisoners. That story was immortalised by the Munich-based painter, C. Marr, in the 1880-ies.

EN

Gmina Miejska
Bolesławiec

Schlesisch-Oberlausitzer Museumsverbund

Projekt „Opowieści napoleońskie pogranicza polsko-saksońskiego” jest współfinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz ze środków budżetu państwa w ramach Funduszu Małych Projektów Interreg Polska - Saksonia 2014-2022.

Das Projekt „Napoleonische Geschichten aus der sächsisch-polnischen Grenzregion” wird durch den Europäischen Fonds für Regionalentwicklung und den Staatshaushalt im Rahmen des Kleinprojektfonds Interreg Polen-Sachsen 2014-2022 kofinanziert.

Project „Napoleonic tales from the Polish-Saxon border” is co-financed by the European Regional Development Fund and the State Budget under the Small Projects Fund Interreg Poland - Saxony for the years 2014-2022.

